

Oslo, 10. januar 2025

Kultur- og likestillingsdepartementet

Høringssvar på forslag til endringer i merverdiavgiftskompensasjonsordningen

Vi viser til høringsnotat av 14. oktober 2024 om forslag til endringer i merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner. Momskompensasjonsordningen er en viktig ordning for frivillige organisasjoner, og sikrer at frivilligheten ikke straffes ved en ekstra «skatt på frivillighet». Ordningen styrker handlingsrommet til både nasjonale organisasjoner, og fylkes- og lokallag i hele landet. Det er derfor viktig at ordningen er forutsigbar og rettferdig, og at søknaden gjøres så enkel som mulig.

Vi takker for muligheten til å komme med våre innspill. Naturvernforbundet stiller seg bak høringssvaret til Frivillighet Norge, samtidig som vi også vil gi egne innspill på noen av punktene.

Regelstyring av ordningen

Regjeringen har i Hurdalsplattformen lovet å gi «full momskompensasjon gjennom ei regelstyrt ordning til idrett, frivillighet og kultur.» Regelstyring av momskompensasjonsordningen har vært et sentralt krav fra frivillig sektor i lang tid, og er et viktig grep for å sikre trygghet og forutsigbarhet for frivillige organisasjoner. Vi er glade for at utbetalingen til momskompensasjon har økt de siste årene, og mener at regjeringen burde sikre regelstyring og fullfinansiering av ordningen, også i fremtiden. Derfor er vi skuffet over at regjeringen i høringsnotatet varslar at det ikke vil innføres regelstyring. Det skaper en fortsatt usikkerhet for frivillig sektor. Naturvernforbundet støtter ikke dette forslaget.

Vilkår om frivillig innsats

Frivilligheten i Norge er stor og mangfoldig. Forskriften må ta hensyn til at frivillighet forekommer i mange ulike former, og ha en inkluderende holdning til frivillig innsats. Vi støtter departementets forslag om å erstatte begrepet «gratis arbeidsinnsats» med «ulønnet arbeidsinnsats», i tråd med ILOs definisjon på frivillig innsats, da det ikke fører til endringer for søkerorganisasjonen.

Departementet foreslår også et nytt krav til underledd om å «dokumentere at vilkåret om frivillig innsats tillegger den enkelte organisasjon», samt å «synliggjøre fordelingen av innsatsen» mellom egen organisasjon og eventuelle samarbeidsorganisasjoner. Dette punktet er vi kritiske til. Et krav om at underledd skal føre denne typen dokumentasjon fører til mer byråkrati og gjør søknadsprosessen vesentlig vanskeligere. Særlig gjelder dette mindre fylkes- og lokallag, som ikke har tilgang på store

administrative ressurser og er avhengig av lokale ildsjelers bidrag i det administrative arbeidet. Ved å påføre lokalt tillitsvalgte flere oppgaver knyttet til byråkratiske prosesser, som i stor grad allerede gjør omfattende frivillig innsats, innfører man en barriere for å engasjere seg i frivillig styrearbeid og drift av frivillige lag og foreninger. Offentlig tilskuddsordninger og søknader for frivillige organisasjoner må forenkles og avbyråkratiseres, ikke gjøres mer tungvidt og komplisert for lokalt tillitsvalgte. Det samme gjelder departementets forslag om at sentralleddet gis en tydeligere plikt til å kvalitetssikre dette hos sine underledd, som vi ikke ser behovet for.

Dersom departementet likevel vil innføre dette kravet, må det gjøres på en slik måte at det oppfylles uten nye byråkratiske systemer. For eksempel ved at underledd kun rapporterer ved eventuelt tilsyn og kontroll.

Forenklingstiltak

Departementet foreslår at det bør legges til rette for at utbetaling av momskompensasjon skal skje direkte til underledd, i stedet for via sentralleddet. Dette er vi i utgangspunktet positive til, da det vil gjøre prosessen enklere og bidra til mindre arbeid for sentralleddet. Samtidig bør dette være valgfritt for den enkelte organisasjon. For noen lokallag vil det oppleves som mindre byråkratis og få utbetaling fra sentralleddet, og det kan være nyttig for sentralleddet å ha oversikt over midler som fylkes- og lokallag mottar.

Departementet foreslår også å heve grensen for når statsautorisert revisor og revisorrapport kreves, og å heve grensen for når organisasjoner skal gjøre fradrag etter § 7 i forskriften, fra 5 millioner kroner til 7 millioner kroner. Denne endringen bidrar til forenkling for organisasjonene, og vi støtter denne endringen.

Naturvernforbundet støtter også departements forslag om at Lotteritilsynet kan hente godkjent årsregnskap fra Regnskapsregisteret. Dette er også et forenklenende tiltak, og i tråd med prinsippet om at offentlige instanser kun etterspør samme informasjon fra frivillige organisasjoner én gang. Vi støtter også departementets forslag om å gjennomgå og forbedre veiledningsmaterialet, og vil påpeke at det er viktig at bredden i frivilligheten også involveres i dette arbeidet.

Avgrensning mot offentlig virksomhet

Naturvernforbundet mener at "offentlige oppgaver" bør tas ut av § 3 i forskriften. Regelen som ble innført i 2019 om at det ikke gis momskompensasjon for "virksomheter som kommer (...) offentlige oppgaver til gode" er uheldig, og fører til en innstramming for organisasjoner som utfører oppgaver som også er et offentlig ansvar. Det er heller ikke tydelig akkurat hvordan denne avgrensningen skal gjøres, som gir et usikkerhetsmoment for frivillig sektor. For eksempel er klima- og miljøvern en statlig oppgave etter grunnlovens § 112. Deler av arbeidet som Naturvernforbundet og lignende organisasjoner gjør kan sees på som oppgaver som kommer det offentlige til gode, selv om prosjektene er planlagt og gjennomført av de frivillige organisasjonene selv på eget initiativ.

Et konkret eksempel er Naturvernforbundet i Hordalands prosjekt "Oppdrag blomstereng", som rettes mot skoleelever i grunnskolen. Prosjektet bidrar til å styrke barn og unges engasjement og ønske om å ta vare på naturen. Prosjektet er ikke utviklet på bestilling fra skoleverket eller det offentlige, men er et

tilbud for at flere elever på ulike måter får lære om natur i praksis på en inkluderende måte. Slike prosjekter bør ikke forstås som en offentlig oppgave og føre til reduksjon i momskompensasjonen. En slik praksis oppleves som en "straff" for organisasjoner og frivillige initiativer som henvender seg til eller benytter seg av offentlige arenaer, selv om oppgaven ikke er bestilt av det offentlige og er i tråd med organisasjonens eget formål.

Praksisen her må gjennomgås og tydeliggjøres, slik at "offentlige oppgaver" kun forstås som oppgaver som er spesifikt bestilt av det offentlige for å bidra til det offentliges lovpålagte oppgaver. Selv om en kommune eller annen offentlig instans har hovedansvaret for et område eller en målgruppe, skal ikke det være tilstrekkelig for at en konkret aktivitet skal falle utenfor momskompensasjonsordningen.

Vi viser ellers til høringssvaret fra Frivillighet Norge på dette punktet. Naturvernforbundet støtter innspillene og forslaget fra Frivillighet Norge.

Avslutning

Vi takker igjen for muligheten til å komme med innspill til forbedringer i momskompensasjonsordningen, og stiller gjerne på møte om det er behov for å klargjøre våre innspill ytterligere.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Gro Holstad
Generalsekretær

Simon Skjerven
Organisasjonsrådgiver